

کاربرد مطالعه موردی - کیفی در پرستاری: مطالعه مروری

شهلا ابوالحسنی^۱، فریبا طالقانی^۲، احمدرضا یزدان نیک^۳

مقاله مروری

چکیده

مقدمه: مطالعه موردی به عنوان تحقیق کیفی در تعداد زیادی از دیسیپلین‌ها نظیر جامعه‌شناسی، انسان‌شناسی، تاریخ، روانشناسی، قانون، پزشکی، آموزش، علوم سیاسی و اقتصاد استفاده شده است. امروزه مطالعه موردی به طور روزافزون توسط محققان پرستاری جهت اکتشاف پدیده مورد نظر در عملکرد مراقبت سلامت مورد استفاده قرار می‌گیرد. هدف از انجام مطالعه حاضر، بررسی اصول و مبانی مفهومی مطالعه موردی همراه با نمونه‌های کاربرد آن در پرستاری بود.

روش: جستجوی رایانه‌ای در داده پایگاه‌های Medline و Elsevier با کلید واژه‌های مطالعه موردی، تحقیق کیفی و پرستاری در بین مقالات منتشر شده به زبان انگلیسی از سال ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۵ انجام شد. مضمون‌های عمده، موارد توافق و عدم توافق بین متون مورد بررسی قرار گرفت.

یافته‌ها: مطالعه موردی رویکرد تحقیقی است که برای فهم عمیق و چند جانبه از یک مسأله پیچیده در زمینه واقعی آن با استفاده از روش‌های متعدد جمع‌آوری داده استفاده می‌شود. با توجه به این خصوصیات، مطالعه موردی برای بررسی عملکرد پرستاری که دارای اجزای پیچیده‌ای است، مناسب می‌باشد و در تعدادی از مطالعات پرستاری از این روش استفاده شده است.

نتیجه‌گیری: مطالعه موردی - کیفی روشی است که با فراهم نمودن دید کل‌نگر در مورد یک پدیده می‌تواند نقش بسزایی در تولید دانش جدید در پرستاری و تحقیقات نظام سلامت داشته باشد.

کلید واژه‌ها: مطالعه موردی، تحقیق کیفی، پرستاری

ارجاع: ابوالحسنی شهلا، طالقانی فریبا، یزدان نیک احمدرضا. کاربرد مطالعه موردی - کیفی در پرستاری: مطالعه مروری. مجله تحقیقات کیفی در علوم سلامت ۱۳۹۶؛ ۶ (۱): ۱۱۱-۱۰۳.

تاریخ پذیرش: ۹۵/۱۱/۲۷

تاریخ دریافت: ۹۳/۸/۱۴

۱- استادیار، گروه پرستاری سلامت بزرگسالان، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران
۲- استاد، گروه پرستاری سلامت بزرگسالان، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران
۳- استادیار، گروه پرستاری ویژه، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران

Email: abolhasani@nm.mui.ac.ir

نویسنده مسؤول: شهلا ابوالحسنی

مقدمه

مطالعه موردی از چندین دهه پیش مورد استفاده قرار گرفته، ولی از ۳۵ سال پیش جایگاه خاصی در زمینه پژوهش کسب کرده است (۱). ریشه‌های اولیه مطالعه موردی در علوم اجتماعی است (۲). امروزه مطالعه موردی به عنوان تحقیق کیفی در تعداد زیادی از دیسپلین‌ها نظیر جامعه‌شناسی، انسان‌شناسی، تاریخ، روانشناسی، قانون، پزشکی، آموزش، علوم سیاسی و اقتصاد استفاده می‌شود (۱). مطالعه موردی به طور شایعی در تحقیق پرستاری در دهه ۱۹۷۰ استفاده می‌شد. سپس، استفاده از آن کاهش یافت، اما امروزه ظهور آن‌ها در متون بیشتر شده است (۳). امروزه محققان پرستاری از مطالعه موردی جهت اکتشاف پدیده در عملکرد مراقبت سلامت استفاده می‌کنند (۴). همراه با افزایش پیچیدگی مسایل مراقبت سلامت، استفاده از مطالعه موردی در پرستاری رو به افزایش است (۲).

مطالعات موردی به طور شایع، مورد تحت بررسی را اکتشاف، توصیف یا توضیح می‌دهد و موجب ایجاد دانش کل‌نگر، معنی‌دار، برخاسته از زمینه و درک وقایع زندگی می‌شود. مطالعه موردی همچنین، می‌تواند برای مطالعه یا تحلیل پدیده‌های شایع یا نادر استفاده شود (۵).

مطالعه موردی هنگامی مفید است که نیاز به کسب درک عمیق یک مسأله، واقعه یا پدیده در زمینه واقعی و طبیعی خود، وجود داشته باشد. اصل محوری مطالعه موردی، نیاز به کشف یک واقعه یا پدیده به صورت عمیق در زمینه طبیعی خود است. به همین دلیل، گاهی اوقات به عنوان طرح طبیعت‌گرایانه به آن اشاره می‌شود که در مقابل طرح تجربی قرار دارد که محقق تلاش می‌کند تا متغیرهای مورد نظر را کنترل و دست‌کاری کند (۶).

مطالعه موردی اکتشاف یک پدیده در زمینه واقعی آن را با استفاده از منابع متعدد داده تسهیل می‌کند. بنابراین، پدیده مورد نظر فقط توسط یک لنز بررسی نمی‌شود و به جای آن استفاده از لنزهای متعدد موجب درک جنبه‌های متفاوت پدیده می‌شود (۷). این خصوصیات از کاربرد مطالعه موردی در پرستاری حمایت می‌کند (۵).

با توجه به پیچیدگی‌های نظام سلامت و نقش کلیدی پرستاران در ارائه خدمات سلامت، شناسایی پدیده‌های مرتبط با ارائه خدمات پرستاری از ابعاد مختلف دارای اهمیت است. آن‌جا که پدیده‌های مرتبط با ارائه خدمات سلامت تحت تأثیر عوامل متعددی قرار دارد و نمی‌توان آن‌ها را از زمینه طبیعی‌شان جدا نمود، مطالعه موردی یکی از روش‌های مناسب برای بررسی پدیده‌های مرتبط با مراقبت سلامت می‌باشد. از این‌رو، با توجه به اهمیت شناسایی پدیده‌های مرتبط با ارائه خدمات سلامت از ابعاد مختلف با استفاده از روش مناسب، مطالعه حاضر با هدف بررسی مبانی مطالعه موردی و نمونه‌هایی از کاربرد آن در پرستاری انجام شد.

روش

جهت بررسی مبانی انجام مطالعه موردی و موارد کاربرد آن جستجو در پایگاه داده Elsevier و Medline با کلمات کلیدی مطالعه موردی، تحقیق کیفی و پرستاری در بین مقالات منتشر شده به زبان انگلیسی از سال ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۵ انجام شد. پس از انجام جستجو در این پایگاه‌های اطلاعاتی، ۱۷ مقاله مرتبط انتخاب و از نظر اصول انجام مطالعه موردی بررسی شد.

یافته‌ها

یافته‌های مطالعه در دو قسمت شامل مبانی انجام مطالعه موردی و استفاده از آن به عنوان روش پژوهش در پرستاری ارائه شد.

مبانی انجام مطالعه موردی: تعاریف متعددی از مطالعه موردی از دیدگاه پیشگامان این روش ارائه شده که در جدول ۱ به تعدادی از آن‌ها اشاره شده است.

ویژگی‌های اساسی: خصوصیت مهم مطالعه موردی توانایی آن برای تمرکز بر موقعیت‌های پیچیده است؛ در حالی که زمینه موقعیت نیز در مطالعه وارد می‌شود. بنابراین، خصوصیات کلی و معنی‌دار وقایع را بررسی می‌کند. این روش هنگامی مناسب است که سؤالات چگونه و چرا در مورد مجموعه‌ای از وقایع که پژوهشگر بر آن‌ها کنترلی ندارد یا به

جدول ۱. تعریف مطالعه موردی از دیدگاه پیشگامان آن

تعریف از نظر Yin: بررسی تجربی است که پدیده معاصر را در زمینه زندگی واقعی‌اش بررسی می‌کند؛ در حالی که مرزهای بین پدیده و زمینه مطالعه به راحتی قابل تفکیک نیست.

تعریف از نظر Stake: مطالعه موردی مطالعه پیچیدگی و خاص بودن یک مورد منفرد است با فهمیدن فعالیت آن در شرایط مهم.

تعریف از نظر Meriam: مطالعه موردی توصیف ویژه، کل نگر و تحلیل یک پدیده نظیر یک برنامه، مؤسسه، یک فرد، فرایند یا واحد اجتماعی است.

تعریف از نظر Eisenhardt: مطالعه موردی یک استراتژی تحقیق است که بر درک دینامیک‌های موجود درون محیط‌های منفرد متمرکز است.

جدول ۳ نشان داده شده است.

انواع مطالعه موردی: مطالعه موردی توسط دو تن از صاحب‌نظران این مطالعه یعنی Yin (۸) و Stake (۶) به طور متفاوت دسته‌بندی شده است. Stake سه نوع مطالعه موردی درونی (Intrinsic)، ابزاری (Instrumental) و تجمعی (Collective) را مشخص کرد.

مطالعه موردی درونی به طور شاخص برای یادگیری در مورد یک پدیده خاص انجام می‌شود. محقق باید بی‌نظیری پدیده را مشخص کند و آن را از موارد دیگر افتراق دهد. در مقابل، مطالعه موردی ابزاری برای یک مورد خاص به کار می‌رود تا درک وسیع‌تری از یک پدیده یا مسأله کسب شود. مطالعه موردی تجمعی شامل مطالعه موارد متعدد به طور همزمان یا متوالی برای تلاش در ایجاد درک وسیع‌تر از یک موضوع خاص است (۶).

در مطالعه‌ای بیان شد که مطالعه موردی می‌تواند توصیفی (Descriptive)، توضیحی (Explanatory) یا اکتشافی (Exploratory) باشد و چهار طرح مطالعه موردی را توصیف کرد که می‌تواند به دو نوع کل‌نگر (Holistic) یا جایگزین‌شده (Embedded) تقسیم شود. مطالعه موردی جایگزین‌شده دارای یک زیرواحد یا یک واحد اصلی و زیرواحدها است. واحدهای جایگزین‌شده (زیرواحدها) مورد، نظیر عملکرد و نقش افراد است و جنبه‌های کل‌نگر و وسیع‌تر مورد بررسی می‌شود.

میزان خیلی کمی کنترل دارد، پرسیده می‌شود یا هنگامی که بررسی عملکرد پرستاری اجزای پیچیده‌ای دارد که بر ارائه خدمات سلامت مؤثر است (۴). مطالعه موردی رویکرد تحقیقی است که برای فهم عمیق و چندجانبه از یک مسأله پیچیده در زمینه زندگی واقعی استفاده می‌شود (۶).

به وجه تمایز مطالعه موردی و روش‌های دیگر تحقیق در جدول ۲ توجه فرمایید.

خصوصیات کلی مطالعه موردی شامل ۱- موضوع مطالعه همیشه مربوط به انسان‌ها و به طور اختصاصی‌تر تفاسیر درک عاملان اجتماعی از یک پدیده یا معانی مربوط به یک پدیده است. به علاوه، افراد در محیط طبیعی خودشان مورد بررسی قرار می‌گیرند. ۲- محقق به پدیده معاصر علاقمند است و بنابراین، مطالعات تاریخی حذف می‌شود. ۳- چشم‌انداز مطالعه هنگامی که هدف توصیف پدیده یا درک چرایی وقایع است، کل‌نگر می‌باشد. تعیین و درک عوامل زمینه‌ای در مطالعه موردی دارای اهمیت است. ۴- اکثر مطالعات موردی کیفی است و اهداف آن می‌تواند توصیفی، اکتشافی یا توضیحی باشد و می‌تواند باعث ایجاد یا اصلاح تئوری شود. ۵- پژوهشگر بر وقایع و زمینه مورد مطالعه کنترل ندارد. ۶- پژوهشگر از منابع متعدد داده استفاده می‌کند. ۷- توضیح‌های غنی و برخاسته از زمینه ایجاد می‌شود (۱).

تفاوت پیش‌فرض‌های مطالعه موردی با مطالعات دیگر در

جدول ۲. وجوه تمایز مطالعه موردی با مطالعات دیگر (۸)

تمرکز بر وقایع معاصر	نیار به کنترل وقایع	سؤال تحقیق	استراتژی تحقیق
بله	بله	چگونه، چرا	تجربی
بله	خیر	چه کسی، چه، کجا، چه مقدار	پیمایش (Survey)
بله/خیر	خیر	چه کسی، چه، کجا، چه مقدار	تحلیل آرشبو
خیر	خیر	چگونه، چرا	تاریخی
بله	خیر	چگونه، چرا	موردی

جدول ۳. مقایسه پیش فرض‌های مطالعه موردی با مطالعات دیگر

نیمه تجربی	گراند تئوری	اتنوگرافی	مطالعه موردی	طرح
بله	بله	خیر	بله	پذیرش یک واقعیت عینی منفرد که می‌تواند با دنبال کردن قوانین علمی بررسی شود
بله	بله	بله	بله	می‌تواند برای ایجاد تئوری استفاده شود
بله	خیر	خیر	بله	می‌تواند تئوری را تست کند
خیر	بله	بله	بله	زمینه را به عنوان قسمت ضروری پدیده مورد بررسی در نظر می‌گیرد
متعدد	متعدد	مشاهده شرکت کننده	متعدد	جمع‌آوری داده و تحلیل
بیشتر کمی (۹)	فقط کیفی	بیشتر کیفی	کمی یا کیفی	تکنیک‌های جمع‌آوری داده
				نوع داده‌ای که تحلیل می‌شود

خود و دیگران)، تفسیری (تلاش برای درک معانی اجتماعی فردی و اشتراکی) یا رویکرد اثبات‌گرایی داشته باشد. جدول ۵ رویکردهای معرفت‌شناسی مورد استفاده در مطالعه موردی را همراه با خصوصیات آن‌ها نشان می‌دهد (۶).

مراحل انجام مطالعه موردی: مراحل مهم برای انجام

مطالعه موردی شامل تعیین مورد، انتخاب مورد(ها)، جمع‌آوری و تحلیل داده، تفسیر داده و گزارش یافته‌ها است (۶).

تعیین مورد: سؤال(ات) تحقیق ناشی از متون موجود و درک قبلی از مسایل تئوریک و محیط(ها) همگی در تعریف دقیق و مناسب مورد مهم است. هر مورد باید مرز از قبل تعیین شده داشته باشد که ماهیت و دوره زمانی مطالعه موردی (دامنه، شروع و انتها)، گروه اجتماعی مرتبط، مؤسسه یا محیط جغرافیایی مورد نظر محقق، نوع شواهدی که باید جمع‌آوری شود و اولویت‌های جمع‌آوری و تحلیل داده را مشخص می‌کند (۶). تعیین مورد در مطالعه موردی دارای اهمیت است با توجه به این که عبارت مورد معانی متفاوتی دارد.

برای مثال، ممکن است که مورد یک بیمارستان باشد و تحلیل می‌تواند شامل پیامدهای مربوط به خدمات بالینی و کارکنان شاغل در بیمارستان باشد. مطالعه موردی کل‌نگر فقط با یک واحد تحلیل است که بر ماهیت کلی یک پدیده متمرکز است (۴). Yin یک ماتریکس 2×2 معرفی کرد که محور افقی طرح‌های مورد منفرد و متعدد را نمایش می‌داد و محور عمودی بین طرح کل‌نگر و جایگزین شده تمایز قایل می‌شود (۸). جدول ۴ نمایشگر چهار نوع مطالعه موردی بر اساس تقسیم‌بندی Yin است.

جدول ۴. انواع مطالعه موردی

طرح مورد منفرد	طرح مورد متعدد
کل‌نگر (واحد تحلیل منفرد)	نوع دوم
جایگزین شده (واحد تحلیل متعدد)	نوع سوم
	نوع چهارم (۵)

مطالعه موردی می‌تواند به روش‌های متفاوتی انجام شود که بستگی به نقطه نظر معرفت‌شناسی محقق دارد. ممکن است که محقق رویکرد انتقادی (سؤال در مورد پیش فرض‌های

جدول ۵. رویکردهای معرفت‌شناسی مطالعه موردی

رویکرد	خصوصیات
انتقادی (Critical)	سؤال در مورد پیش فرض‌های خود که مسؤول محیط اجتماعی و سیاسی وسیع تر است.
تفسیری (Interpretative)	موقعیت‌های محدود کننده را در ارتباط با قدرت و کنترل تفسیر می‌کند که تصور می‌شود بر رفتار مؤثر است. شامل درک معانی / زمینه‌ها و فرایندها همان گونه که از چشم‌اندازهای متفاوت درک شده است. تلاش برای درک معانی انفرادی و به اشتراک گذاشته شده
اثبات‌گرایی (Positivist)	تمرکز بر ایجاد تئوری
	بررسی این که چه متغیرهایی متناسب با یافته‌ها است. اغلب تمرکز بر تست و اصلاح تئوری بر اساس یافته‌های مطالعه موردی است (۶).

مطالعه موردی را بشناسد و به صورت مشارکتی با آن‌ها کار کند. موارد انتخابی نه تنها باید مورد علاقه باشد، بلکه باید متناسب با تحقیق باشد. محل‌های مطالعه موردی می‌تواند از قبل برای محقق همراه با تصمیم‌هایی که احتمال دارد توسط ذینفعان کلیدی تحت تأثیر قرار گیرد، انتخاب شود (۶).

مطالعات موردی می‌تواند روش‌های کمی، کیفی یا ترکیبی را برای جمع‌آوری داده استفاده کند. مهم است که پژوهشگر تمام جنبه‌های مهمی که بر یک مورد خاص اثر می‌گذارد را در نظر بگیرد و اطلاعات ضروری را جمع‌آوری نماید (۳). در مطالعه موردی اغلب منابع متعدد از شواهد با استفاده از روش‌های کمی و کیفی جمع‌آوری می‌شود. استفاده از منابع متعدد داده به عنوان روشی برای افزایش روایی درونی مطالعه است (میزان تناسب روش با سؤال تحقیق). فرض این است که داده جمع‌آوری شده به روش‌های متعدد باید منجر به نتیجه‌گیری مشابه شود و توجه به یک مسأله از زوایای متفاوت به ایجاد تصویر کل‌نگر از پدیده کمک می‌کند. در مطالعات موردی متعدد یا تجمعی جمع‌آوری داده باید به اندازه کافی انعطاف‌پذیر باشد تا توصیف جزئی از هر مورد انفرادی را قبل از توجه به شباهت‌ها، تفاوت‌ها و مقایسه بین موردها داشته باشد (۶).

روش تحلیل داده در مطالعه موردی بستگی به نوع مطالعه موردی دارد (۱۱). ارایه یک تفسیر پیوسته از منابع متعدد داده (چه کیفی به تنهایی یا همراه با داده کمی) آسان نیست. مرور مکرر، طبقه‌بندی حجم زیاد و پر از جزئیات داده بخشی از فرایند تحلیل است. در مطالعات موردی تجمعی بهتر است که ابتدا داده مربوط به هر جزء انفرادی مورد قبل از مقایسه بین موارد تحلیل شود. داده باید به صورتی سازمان‌دهی و کدگذاری شود تا اجازه دهد که مسایل کلیدی ناشی از متون و داده در هر مرحله به آسانی بازبایی شود. هنگام گزارش یافته‌ها مهم است که برای خواننده اطلاعات کافی جهت درک فرایندهای مطالعه و چگونگی رسیدن به نتیجه‌گیری فراهم شود. در یک مطالعه موردی تجمعی احتمال دارد تا محققان یافته‌های موارد انفرادی را به طور جداگانه قبل از مقایسه بین موارد گزارش کنند (۶).

در پرستاری برای توصیف تاریخچه بالینی بیمار و در آموزش به عنوان سناریو تدریس استفاده می‌شود. مورد در مطالعات موردی پدیده یا وجودی خاص است که به صورت درونی با زمان، واقعه یا مکان محدود (Bound) شده است (۴). مورد در مطالعه موردی می‌تواند ساده یا پیچیده باشد (۱۰). مورد یک پدیده یا وجودی خاص است که توسط زمان، رویداد یا مکان محدود شده است. مورد می‌تواند شامل افراد، واحدهای اجتماعی، جوامع، گروه‌های اجتماعی، سازمان‌ها یا مؤسسات، وقایع یا نقش‌ها باشد (۴). مورد یک سیستم خاص، پیچیده و هدفمند بوده و ممکن است که شامل افراد، واحدهای اجتماعی، مجموعه‌ای از افراد، جوامع، گروه‌های اجتماعی، مؤسسات یا سازمان‌ها، وقایع و نقش‌ها باشد (۵). در مطالعه‌ای بیان شد که مورد هر چیزی می‌تواند باشد؛ در حالی که Stake بیان کرد به ندرت مورد یک عمل است. برای مثال، پرستاران ممکن است که مورد باشند، ولی فعالیت پرستاری مورد نیست (۴).

تصمیم برای چگونگی انتخاب مورد(ها) برای مطالعه بسیار مهم است که نیاز به تفکر دارد. در مطالعه موردی درونی مورد بر اساس شایستگی‌های خودش انتخاب می‌شود. مورد به دلیل نشانگر موارد دیگر بودن انتخاب نمی‌شود، بلکه به دلیل بی‌نظیر بودن انتخاب می‌شود که مورد توجه خاص محقق است. در مطالعه موردی ابزاری انتخاب یک مورد تیپیک انجام می‌شود و در مقابل مطالعه موردی درونی مورد خاص اهمیت کمتری دارد، بلکه انتخاب موردها جهت بررسی یک مسأله یا پدیده انجام می‌شود. نمونه‌گیری از موارد غیر تیپیک یا منحرف ممکن است که حتی اطلاعات بیشتری برای تعیین فرایندهای علی، ایجاد فرضیات و تئوری فراهم کند. در مطالعات موردی تجمعی یا متعدد تعدادی از موارد به دقت انتخاب می‌شود. این روش امکان مقایسه بین موارد متعدد یا تکرار را فراهم می‌کند (۶).

محل(ها) مطالعه موردی انتخاب شده به تیم تحقیق اجازه می‌دهد که به گروه‌هایی از افراد، مؤسسه یا فرایندها یا هر مورد دیگر که واحد تحلیل مطالعه هستند، دسترسی داشته باشند. دسترسی یک مسأله مهم بوده و نیاز است که محقق محل‌های

جدول ۶. محدودیت‌های بالقوه مطالعه موردی

محدودیت بالقوه	رویکرد کاهش دهنده محدودیت
انتخاب / مفهوم‌سازی غلط مورد(ها) ناشی از فقدان تعمیم‌پذیری تئوریک جمع‌آوری حجم زیاد داده که مرتبط با مورد نیست یا ارزش خیلی کمی دارد	ایجاد دانش عمیق از متون تئوریک و تجربی، تأیید انتخاب‌های انجام شده جمع‌آوری داده متمرکز با سؤالات تحقیق باشد؛ در حالی که انعطاف‌پذیر بوده و از روش‌های متفاوت استفاده کند
فقدان قدرت (Rigour)	مثلث‌سازی، روایی پاسخگر، استفاده از نمونه‌گیری تئوریک، شفافیت در طول فرایند تحقیق
مسائل اخلاقی پیوستگی با چارچوب تئوریک	بی‌نام ماندن، رضایت آگاهانه اجازه به ظهور مسائل غیر قابل انتظار و عدم تلاش برای متناسب نمودن آن، بررسی توصیف‌های ابتدایی، آگاهی نسبت به موقعیت معرفت‌شناسی (۶)

محدودیت‌های بالقوه مطالعه موردی: رویکرد

مطالعه موردی همانند روش‌های دیگر تحقیق بدون محدودیت نیست. حجم داده همراه با محدودیت زمان بر عمق تحلیل منابع اثر می‌گذارد. این مورد اهمیت اجتناب از وسوسه برای جمع‌آوری داده هرچه بیشتر را روشن می‌سازد. زمان کافی هم باید برای تحلیل داده و تفسیر داده کنار گذاشته شود. تحقیق موردی اغلب به دلیل نداشتن قدرت علمی و فراهم نمودن پایه علمی برای تعمیم‌پذیری مورد نقد قرار می‌گیرد. چندین روش برای برطرف نمودن این مسأله وجود دارد که شامل استفاده از نمونه‌گیری تئوریک، روایی پاسخگر و شفافیت فرایند تحقیق است. شفافیت می‌تواند با توصیف جزئی مراحل انتخاب مورد، جمع‌آوری داده، دلایل انتخاب روش خاص، زمینه و میزان درگیری محقق انجام شود.

جستجوی توصیف‌های احتمالی، جایگزین و عینی بودن در مورد چگونگی رسیدن به تفاسیر و نتیجه‌گیری به خواننده در قضاوت صحت گزارش مطالعه موردی کمک می‌کند (۶).
جدول ۶ محدودیت‌های بالقوه مطالعه موردی را نشان می‌دهد.
مطالعه موردی در سالیان اخیر مورد توجه واقع شده است.
در جدول ۷ چند مطالعه در متون پرستاری که با روش مطالعه موردی انجام شده با اجزای مطالعه موردی نشان داده شده تا مقایسه بین مطالعات تسهیل شود.

بحث

مطالعه موردی می‌تواند به روش‌های متفاوت با روش‌های متفاوت جمع‌آوری داده و تجزیه و تحلیل انجام شود که همه این

موارد بستگی به سؤال تحقیق دارد. تفاوت زیادی در بین تعاریف و انواع مطالعه موردی بین نویسندگان مختلف وجود دارد، ولی همه آن‌ها در این مورد دارای اشتراک است که مطالعه موردی شامل بررسی کل‌نگر و عمیق یک یا چند مورد در زمینه واقعی خود می‌باشد و بنابراین، می‌تواند خصوصیات کل‌نگر پدیده مورد نظر را با استفاده از لنزهای مختلف بررسی کند. مطالعه موردی می‌تواند به صورت کمی، کیفی یا ترکیبی استفاده شود که بستگی به دیدگاه معرفت‌شناسی پژوهشگر دارد. یکی از مراحل مهم در انجام مطالعه موردی تعیین و انتخاب مورد است.

محدودیت‌ها: از محدودیت‌های مطالعه حاضر، عدم توجه به کاربرد مطالعه موردی در رشته‌های دیگر علوم نظیر جامعه‌شناسی بود. در این مطالعه روش انجام مطالعه موردی و نمونه‌هایی از استفاده از این روش در مطالعات پرستاری مورد توجه قرار گرفت.

پیشنهادهای: با توجه به مزایای مطالعات موردی جهت بررسی کل‌نگر پدیده‌های پیچیده مراقبت سلامت و پرستاری در زمینه واقعی خود با استفاده از روش‌های متعدد جمع‌آوری داده‌ها استفاده از روش تحقیق مذکور برای شناسایی این پدیده‌ها توصیه می‌شود.

نتیجه‌گیری

مطالعه موردی با تمرکز بر یک مورد خاص و استفاده از روش‌های جمع‌آوری داده متعدد و توجه به یک مسأله از زوایای متفاوت می‌تواند به ایجاد تصویری کل‌نگر از مورد تحت بررسی کمک نماید.

جدول ۷. مطالعات موردی در متون پرستاری

نویسنده(گان)	هدف مطالعه	نوع مطالعه موردی	مورد	محیط	روش جمع‌آوری داده	روش تجزیه و تحلیل
Lautert و Dal Pai (۱۲)	درک کار تحت شرایط اورژانس و اضطراری و ارتباط با سلامتی پرستاران	توصیفی	بیمارستان عمومی پورتو آگره-ار اس	بیمارستان عمومی	مستندات مؤسسه، مشاهده دینامک کار، مصاحبه نیمه ساختار یافته با پرسنل پرستاری	تحلیل محتوا
Walshe و همکاران (۱۳)	توصیف عوامل مؤثر بر عملکرد ارجاع افراد حرفه سلامت که خدمات مراقبت تسکینی تخصصی و عمومی ارایه می‌کنند	متعدد	کسانی که خدمات مراقبتی ارایه می‌نمایند و کسانی که خدمات را دریافت می‌کنند دو بیمار	در سه محل ارایه کننده خدمات	مصاحبه با پرسنل و بیماران، مشاهده و مستندات	تحلیل مضمون
Nilsson و همکاران (۱۴)	بررسی تجارب دو بیمار که از تکنولوژی فن‌آوری اطلاعات برای برقراری ارتباط با پرستار در منزل استفاده می‌کردند	توصیفی، طولی	بچه‌ها (۴ نفر) و خانواده آن‌ها (۶ نفر)		مصاحبه نیمه ساختار یافته با بیماران قبل، حین و بعد از انجام مداخله	تحلیل محتوای مضمون
Lorentzen و همکاران (۱۵)	بررسی تجارب تغییر رژیم غذایی بچه‌های دارای اضافه وزن و خانواده آن‌ها	توصیفی	از والدین، ۴ خواهر و برادر یک مادر		۲ تا ۳ مصاحبه در سال (این مطالعه از آوریل ۲۰۰۶ تا سپتامبر ۲۰۰۸ طول کشید) مصاحبه عمیق	رویکرد مضمونی فونمولوژی تحلیل محتوا
Cleveland (۱۶)	توصیف تجارب مادر مکزیک‌ای آمریکایی که فرزندش در ICU نوزادان بستری است.		کارکنان یک بخش بیمارستان (۲۶ پرستار) و ۲۴ بیمار	یک بیمارستان	مشاهده و مصاحبه	تحلیل مضمون بر اساس رویکرد چارچوب
Bailie (۱۷)	تعیین معنی وقار بیمار، تهدیدهای آن و چگونگی ارتقای آن در محیط‌های حاد بیمارستانی	منفرد (یک بیمارستان) با موارد جایگزین شده (کارکنان یک بخش و ۲۴ بیمار)	۱۰ نفر از دانشجویان		مشاهده و مصاحبه	تحلیل مضمون
Cogo و همکاران (۱۸)	درک نظرات دانشجویان پرستاری در مورد عملکرد آموزشی علایم حیاتی بر اساس رویکرد یادگیری مسأله‌محور که به صورت مواد آموزشی دیجیتال ارایه شده است		۱۰ نفر از کارکنان خانه سالمندان	خانه سالمندان	مصاحبه ساختار یافته	تحلیل محتوا
Dassen و Boggatz (۱۹)	بررسی تجربه مراقبان سالمندان مصری		۱۰ نفر از افراد مبتلا به MS، ۶ نفر از اعضای خانواده و ۷ نفر از ارایه کنندگان خدمات سلامت	بیمارستان، انجمن MS	مصاحبه نیمه ساختار یافته، مشاهده، وبلاگ افراد مبتلا، سایت‌های اینترنتی افراد مبتلا به MS، مجلات MS	تحلیل محتوا
ابوالحسنی و همکاران (۲۰)	جنبه‌های اجتماعی بیماری مولتیپل اسکلروزیس (MS) Multiple sclerosis	مورد (نظام ارایه خدمات سلامت)	۲۰ نفر از افراد مبتلا به MS و ۸ نفر از اعضای خانواده	بیمارستان، انجمن MS	مصاحبه نیمه ساختار یافته، مشاهده، وبلاگ افراد مبتلا، سایت‌های اینترنتی افراد مبتلا به MS، مجلات MS	تحلیل محتوا
ابوالحسنی و همکاران (۲۱)	انتظارات بیماران مبتلا به مولتیپل اسکلروزیس و خانواده آن‌ها؛ یک مطالعه کیفی در ایران	مورد (نظام ارایه خدمات سلامت)	۲۰ نفر از افراد مبتلا به MS، ۱۰ نفر از اعضای خانواده، ۴ نفر از سیاست‌گذاران خدمات سلامت، ۶ نفر از ارایه کنندگان خدمات سلامت و ۳ نفر از کارکنان انجمن MS	بیمارستان، انجمن MS	مصاحبه نیمه ساختار یافته، مشاهده، وبلاگ افراد مبتلا، سایت‌های اینترنتی افراد مبتلا به MS، مجلات MS	تحلیل محتوا
یزدان نیک و همکاران (۲۲)	چالش‌های ارایه خدمات سلامت به افراد مبتلا به مولتیپل اسکلروزیس در ایران	مورد (نظام ارایه خدمات سلامت)				

تشکر و قدردانی

از تمام کسانی که در تدوین مطالعه حاضر همکاری نمودند، نهایت تشکر و قدردانی به عمل می‌آید.

با توجه به پیچیدگی‌های پدیده‌های مرتبط با مراقبت سلامت مطالعه موردی می‌تواند به درک بهتر این پدیده‌ها با دید کل‌نگر و در نظر گرفتن تمامی عوامل مربوط به پدیده مورد نظر و زمینه مربوط به آن کمک کند.

References

1. Grünbaum NN. Identification of ambiguity in the case study research typology: what is a unit of analysis? *Qual Market Res Int J* 2007; 10(1): 78-97.
2. Anthony S, Jack S. Qualitative case study methodology in nursing research: An integrative review. *J Adv Nurs* 2009; 65(6): 1171-81.
3. Grove SK, Burns N. *The practice of nursing research: Appraisal, synthesis, and generation of evidence*. 6th ed. Philadelphia, PA: Saunders; 2008.
4. Casey D, Houghton C. Clarifying case study research: examples from practice. *Nurse Res* 2010; 17(3): 41-51.
5. Luck L, Jackson D, Usher K. Case study: A bridge across the paradigms. *Nurs Inq* 2006; 13(2): 103-9.
6. Crowe S, Cresswell K, Robertson A, Huby G, Avery A, Sheikh A. The case study approach. *BMC Med Res Methodol* 2011; 11: 100.
7. Baxter P, Jack S. Qualitative case study methodology: Study design and implementation for novice researchers. *Qual Rep* 2008; 13(4): 544-59.
8. Yin RK. *Case study research: Design and methods*. Thousand Oaks, CA: SAGE Publications; 2003.
9. Bergen A, While A. A case for case studies: exploring the use of case study design in community nursing research. *J Adv Nurs* 2000; 31(4): 926-34.
10. Denzin N, Lincoln YS. *The SAGE handbook of qualitative research*. Thousand Oaks, CA: SAGE Publications; 2005.
11. Price B. Case study research with children and their families. *Pediatr Nurs* 2008; 20(6): 39-45.
12. Dal Pai D, Lautert L. Work under urgency and emergency and its relation with the health of nursing professionals. *Rev Lat Am Enfermagem* 2008; 16(3): 439-44.
13. Walshe C, Chew-Graham C, Todd C, Caress A. What influences referrals within community palliative care services? A qualitative case study. *Soc Sci Med* 2008; 67(1): 137-46.
14. Nilsson C, Ohman M, Soderberg S. Information and communication technology in supporting people with serious chronic illness living at home - an intervention study. *J Telemed Telecare* 2006; 12(4): 198-202.
15. Lorentzen V, Dyeremose V, Larsen BH. Severely overweight children and dietary changes--a family perspective. *J Adv Nurs* 2012; 68(4): 878-87.
16. Cleveland LM. A Mexican American mother's experience in the neonatal intensive care unit. *J Perinat Neonatal Nurs* 2009; 23(2): 178-85.
17. Baillie L. Patient dignity in an acute hospital setting: a case study. *Int J Nurs Stud* 2009; 46(1): 23-36.
18. Cogo AL, Silveira DT, Pedro EN, Tanaka RY, Catalan VM. Undergraduated nursing students' opinion about group work in online project. *Rev Gaucha Enferm* 2010; 31(3): 435-41. [In Portuguese].
19. Boggatz T, Dassen T. Learning the meaning of care: a case study in a geriatric home in Upper Egypt. *J Transcult Nurs* 2006; 17(2): 155-63.
20. Abolhassani S, Yazdannik A, Taleghani F, Zamani A. Social aspects of multiple sclerosis for Iranian individuals. *Disabil Rehabil* 2015; 37(4): 319-26.
21. Abolhassani S, Yazdannik A, Taleghani F, Zamani A. Expectations of multiple sclerosis patients and their families: a qualitative study in Iran. *Iran Red Crescent Med J* 2015; 17(2): e18293.
22. Yazdannik A, Abolhassani S, Taleghani F, Zamani A. The challenges of healthcare delivery to people with multiple sclerosis in Iran. *J Educ Health Promot* 2015; 4: 83.

The Use of Qualitative Case Study in Nursing

Shahla Abolhassani¹, Fariba Taleghani², Ahmadreza Yazdannik³

Review Article

Abstract

Introduction: Case study as a qualitative research has been used in many disciplines including sociology, anthropology, history, psychology, medicine, education, political science, and economics. Now, case study is used by nursing researchers for exploring phenomena in health care practice. The article aimed to assess the principles of the case study and its' using in nursing.

Method: Computerized search was done in Medline and Elsevier databases with case study, qualitative research, and nursing keywords among the articles in English language between 2000 and 2015. The main themes, agreement, and disagreement were assessed among the articles.

Results: Case study is a research approach for providing deeper understanding of the complex and multifaceted phenomenon in real life context and checks general and significant characteristics of events. So, using this method is useful to evaluate the performance of nursing practice. This method was used in some of nursing researches.

Conclusion: Qualitative case study is a method that can play an important role in the production new knowledge in nursing and health system research by providing a holistic view about a phenomenon.

Keywords: Case study, Qualitative research, Nursing

Citation: Abolhassani S, Taleghani F, Yazdannik A. **The Use of Qualitative Case Study in Nursing.** J Qual Res Health Sci 2017; 6(1): 103-11.

Received date: 05.11.2014

Accept date: 15.02.2017

1- Assistant Professor, Department of Adult Health Nursing, School of Nursing and Midwifery, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran

2- Professor, Department of Adult Health Nursing, School of Nursing and Midwifery, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran

3- Assistant Professor, Department of Critical Care Nursing, School of Nursing and Midwifery, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran

Corresponding Author: Shahla Abolhassani, Email: abolhasani@nm.mui.ac.ir